

30 DAKİKA UZAKLIKTA İKAMET ETME (!!!)

GENELGESİ

ve

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2012/12 sayılı isimsiz ve konusuz Genelgesi dolaşıma girdi. Genelge'nin ne ismi vardı, ne de konusu. Ancak kısa sürede isim konuldu; *ikametgah genelgesi*...

Bilindiği gibi Genelge; 'sağlık personelinin 30 dakika içinde sağlık kuruluşunda olabilecek uzaklıkta ikamet etmesini' düzenliyor. Aksi halde *idari ve disiplin işlemi* yapılacağını da ekliyor.

Aslında "ikamet etme mecburiyeti", kamu çalışanları için tanıdık bir uygulama. Ancak bu kez özel sağlık kuruluşlarında çalışanlar da kapsam dahilinde.

"İKAMET ETME MECBURİYETİ" YAKLAŞIK 30 YIL BOYUNCA UYGULANDI

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na 1982 yılında yapılan ek sonrasında, bu yasak getirilmişti.

Ek Madde 20 - (2670 - 12.5.1982) Devlet memurlarının görev yaptıkları kurum ve hizmet birimlerinin bulunduğu yerleşme merkezlerinde (mücavir alanları dahil belediye ve köy hudutları içerisinde) **ikamet etmeleri esastır.**

Devlet memurlarının görevini aksatmamak kayıt ve şartıyla birinci fıkrada belirlenen hudutlar dışında ikamet etmelerine mensup oldukları **kurumun yetkili amirince izin verilebilir.**

Devlet memurları, ikamet ettikleri il hudutlarını tatillerde ancak yetkili amirin izniyle terk edebilirler.

Yasak bu sınırdan kalmamış, 125. Maddeye yapılan eklemeye, "ikamet ettiği ilin sınırlarını izinsiz terk etme" halinde disiplin cezası¹ verileceği düzenlenmişti.

Bu düzenleme; kamu çalışanlarının örgütlenme faaliyetlerinin ve üyesi buldukları meslek odası, sendika, uzmanlık dernekleri gibi çeşitli demokratik kitle örgütlerinin etkinliklerine katılmalarının önünde bir engel olarak uzun yıllar kullanıldı².

Her iki madde de; 6111 sayılı *Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla*, 25.02.2011 tarihinde yürürlükten kaldırıldı.

¹ 125. maddenin C bendine göre; *Aylıktan kesme: Memurun, brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır.*

² Bu nedenle Kamu İşveren Kurulu ile yetkili sendika ve konfederasyonlar arasında gerçekleştirilen toplu görüşmelerde, ısrarla gündeme gelmekteydi. Hatta taraflarca imzalanan Mutabakat Metinlerinde de yer almıştı.

663 SAYILI KHK ile YENİDEN
“görevli olduğu kuruluşun bulunduğu yerleşim yeri sınırları içinde
ikamet etme mecburiyeti”
GETİRİLDİ.

Genelge; 2 Kasım günü yürürlüğe giren *Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*'nin (kısaca 663 sayılı KHK) 55. Maddesine atıf yapıyor. Maddeye göre;

İkamet mecburiyeti

MADDE 55- (1) Bakanlık, kamu ve özel bütün sağlık kuruluşlarında çalışmakta olan sağlık personeli için görevli olduğu kuruluşun bulunduğu yerleşim yeri sınırları içinde **ikamet etme mecburiyeti getirebilir**. Bu mecburiyetin usûl ve esasları Bakanlıkça belirlenir.

Görüldüğü gibi, yürürlükten kaldırılmasından yaklaşık 9 ay sonra ve bu kez kamu-özel ayrımı olmaksızın tüm sağlık personelinin kapsar şekilde, aynı mecburiyet yeniden yasalaştı. Hangi ihtiyaca dayanarak yeniden böyle bir düzenleme yapıldığını anlayabilmek bir hayli güç. Madem “gerekliydi”, o halde neden kaldırıldı, diye sormamak da mümkün değil???

KHK metnindeki “*ikamet etme mecburiyeti getirilebilir*” kelimesinden hareketle; “öncesinde mutlak bir yasak olduğu, oysa şimdi Bakanlığa takdir hakkı verildiği, dolayısıyla mutlak bir yasak getirilmediği(!)” yönündeki yorumlar için belirtelim ki; önceki halde de kurumun idari amirine, *belirlenen hudutlar dışında ikamet etmesine izin vermek yetkisi* tanınmıştı.

Dolayısıyla her iki düzenleme öz olarak aynıdır. Aralarındaki fark olsa olsa, kurum amirine tanınan bu yetkinin Bakanlığa devredilmiş olmasıdır.

GENELGE,
663 SAYILI KHK İLE GETİRİLEN SINIRLAMAYI/YASAĞI DAHA DA
GENİŞLETTİ.

Çalışanların konut, ulaşım gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmadığı, uygulamada bu sosyal hakların yıllar yıllar öncesinde kaldığı dikkate alınınca, (bu haklar verilmeksizin) 663 sayılı KHK'nın 55. Maddesine dayanarak getirilen yasaklamanın, Anayasa ve Uluslararası Sözleşmeler ile güvence altına alınmış temel haklara aykırı olduğu tartışılmaz açıklıkta.

Ancak Genelge, 55. Maddedeki düzenlemeyi/yasağı genişleterek, bu hukuka aykırılığı daha da ileri götürüyor.

Önemle altını çizelim ki Genelge; “*kuruluşun bulunduğu yerleşim yeri sınırları içinde ikamet etme mecburiyetini*”, “*normal ulaşım şartlarında 30 dakikada sağlık kuruluşunda olmak*” haline getirmiş durumda...

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun Geçici 2. Madde düzenlemesine göre; İstanbul il mülki sınırı, büyükşehir belediye sınırlarıdır. Bu nedenle de (657 sayılı Kanunda ki yasak döneminde olduğu gibi) İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde çalışan bir hekimin, bu sınırlar içinde bir yerleşime sahip olması yeterlidir. Bir başka ifadeyle 663 sayılı KHK'nın hukuka aykırı bu düzenlemesi, en azından -mülk sahibi olduğu için ve/veya ailelere, akrabalara uzaklık, çocukların

okullarına yakınlık vs ölçütler gözetilerek- ikamet edilen bir yerden taşınılmasını gerektirmemektedir.

Oysa Genelgenin istediği “normal ulaşım şartlarında 30 dakikada sağlık kuruluşunda olmak” için, binlerce sağlık çalışanının ‘taşınması’ neredeyse bir zorunluluktur! Aksi halde helikopter almaları gerekecektir!!! Gerçekten de İstanbul’da **“normal ulaşım şartlarında 30 dakikada sağlık kuruluşunda olmak” helikopter olmadan nasıl mümkün olacaktır?**

Genelge’nin en azından İstanbul’da uygulanması mümkün görünmemektedir. Ancak idarecilere, farklı saiklerle ve istedikleri zaman devreye sokacakları bir “koz”, bir “yaptırım” hediye edilmiştir.

Keza bundan sonra 30 dakikada sağlık kuruluşuna ulaşamayan her hekim, şiddetin açık hedefi olacaktır.

Diğer yandan hekimin, hastaya zamanında müdahalesinin ne denli önemli olduğunu söylemeye hacet yok. Ancak hiçbir alt yapı oluşturmadan, örneğin konut tahsisi ve/veya “30 dakika mesafedeki” dairenin kirasının karşılanması, servis vs gibi olanaklarla ulaşım sorununun çözülmesi gibi hiçbir çözüm getirmeden, sağlık sistemindeki bütün aksaklıkların sağlık çalışanlarına fatura edilmesi, sorunları çözmüyor/çözemez.

Zaten hekimlik mesleğinin dikkat ve özen mesleği olduğu da düşünülünce, bunca sıkıntı, stres arasında sunulan hizmetin nitelikli olduğundan da söz edilemez.

Bu ve benzeri düzenlemeler sadece; her geçen gün reel ücretleri gerileyen, iş güvencesinden yoksun olan, kadro sınırlamaları nedeniyle kötü koşullarda çalışmaya mecbur kalan, muayenehane açmak, işyeri hekimliği yapmak, başka bir özel sağlık kuruluşunda çalışmak gibi tüm seçenekleri/alternatifleri teker teker ellerinden alınan, önemli bir çaresizlik, mesleki geleceklerine ilişkin bilinmezlik içine sürüklenen, sağlık sisteminin tüm aksaklıklarının nedeniymiş gibi takdim edilerek şiddetin açık hedefi haline gelen hekimlere yönelik baskıyı, psikolojik tacizi (mobbingi) daha da arttırmaya yarayacaktır.

Daha net ifadeyle, Sağlık Bakanlığı, sağlık politikaları eliyle mobbing uygulamaya devam etmektedir.

09.08.2012
İstanbul Tabip Odası
Hukuk Bürosu